

פרשת כי תבוא תשע"ה

הרב ארי דוד קאהן
Israel Center
<http://arikahn.blogspot.com>

Rabbi Ari Kahn
Adk1010@gmail.com
<http://Rabbiarikahn.com>

1. דברים פרק כו, א-יא

(א) וְהָיָה כִּי תִבּוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה וִירִשְׁתָּהּ וְיִשְׁבַּתְּ בָּהּ: (ב) וְלָקַחְתָּ מִרְאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֵא מֵאֲרָצְךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ וְשִׂמְתָּ בַטֶּנָּא וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁפֵן שָׂמוֹ שָׁם: (ג) וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הֵהָם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הַגְדַּתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָשָׁבַע ה' לְאַבְרָהָם לָתֵת לָנוּ: (ד) וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנָּא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבֵּחַ ה' אֱלֹהֶיךָ: (ה) וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבָד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגְרַם שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עָצוּם וָרֵב: (ו) וַיִּרְעוּ אֶתְנֵנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה: (ז) וַנִּצְעַק אֵל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קִלְנוּ וַיִּרְא אֶת עַנְיָנוּ וְאֶת עֲמַלְנוּ וְאֶת לַחֲצָנוּ: (ח) וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֵרַע נְטוּיָה וּבְמִרְא גָדֹל וּבְאִתּוֹת וּבְמִפְתִּים: (ט) וַיְבִאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲרָץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ: (י) וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי ה' וְהִנְחִיתוּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ: (יא) וְשִׂמַּחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבִיתְךָ אֶתָּה וְהַלְוִי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ: ס

2. אבן עזרא דברים פרשת כי תבוא פרק כו פסוק ג

(ג) וטעם בימים ההם - שזה חיוב כל זמן ששם כהן גדול. הגדתי - הטעם - כדי שישמעו הקטנים. או הוא כדמות הוֹדִיָּה, שהשם השלים שבועתו. והעד: הפרי:

3. רמב"ן דברים פרשת כי תבוא פרק כו פסוק ג

הגדתי היום - בפרי הזה שהבאתי הגדתי והודיתי לשם אלהיך שהביאני לארץ אשר נשבע לאבותינו לתת לנו, והנה השם מקיים דבריו, ואני מודה ומשבח לשמו. וטעם הגדתי כמו ספרתי, וכן ויגד משה את דברי העם אל ה' (שמות יט ט) ספור. או יהיה פירושו, הגדתי לך הכהן ולכל העומדים האלה. וההגדה הזו היא לה' אלהיך - כלומר לשמו. כי באתי אל הארץ אשר נשבע לאבותינו - כי הוא הביאני אליו לעבדו בארץ:

4. רש"י דברים פרק כו

(ב) מראשית - ולא כל ראשית, שאין כל הפירות חייבין בבכורים אלא שבעת המינין בלבד. נאמר כאן ארץ, ונאמר להלן (לעיל ח, ח) ארץ חטה ושעורה וגוי, מה להלן משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל, אף כאן שבח ארץ ישראל שהן שבעה מינין זית שמן זית אגורג ששמנו אגור בתוכו ודבש הוא דבש תמרים: מראשית - אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה כורך עליה גמי לסימן ואומר הרי זו בכורים:

5. דברים פרק ח, ז-ח

(ז) כי ה' אֱלֹהֶיךָ מְבִיאֲךָ אֶל אֲרָץ טוֹבָה אֲרָץ נַחֲלִי מַיִם עֲנִיָּת וְתִהְיֶה לְיָצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר: (ח) אֲרָץ חֶטָּה וְשִׁעָרָה וְגִפְנֵי וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֲרָץ זֵית שָׁמֶן וְדָבָשׁ:

6. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ע עמוד א

"וַיִּחַל נח איש האֲדָמָה, וַיִּטַּע כָּרְם". אָמַר רַב חֲסִדָּא, אָמַר רַב עֻקְבָּא, וְאָמַר לָהּ אָמַר מֶר עֻקְבָּא, אָמַר רַבִּי זְפַאי, אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לָנַח, נַח, לֹא הָיָה לָךְ לְלַמֵּד מֵאָדָם

הראשון, שלא גרם לו אלא יין! כמאן דאמר, אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון - גפן היה, דתניא, רבי מאיר אומר, אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו - גפן היה, תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ע"ב עמוד ב' שאין לה דבר שמביא יללה לאדם אלא יין. רבי יהודה אומר, חטה היה, שאין התינוק יודע לקרא אבא ואמא, עד שיטעם טעם דגן. רבי נחמיה אומר, תאנה היה, שבדבר שקלקלו - בו נתקנו, שנאמר, (שם ג) "ויתפרו עלה תאנה":

And Noah began to be a husbandman, and he planted a vineyard, R. Hisda said in R. Ukba's name, and others state, Mar Ukba said in R. Zakkai's name: The Holy One, blessed be He, said unto Noah: Noah, shouldst thou not have taken a warning from Adam, whose transgression was caused by wine? This agrees with the view that the [forbidden] tree from which Adam ate was a vine. For it has been taught: R. Meir said: That [forbidden] tree from which Adam ate was a vine, Sanhedrin 70b for nothing else but wine brings woe to man. R. Judah said: It was the wheat plant, for an infant cannot say [father] and [mother] until it has tasted of wheat. R. Nehemiah said: It was the fig tree, for whereby they transgressed, they were taught to make amends, as it is written, And they sewed fig leaves together.

7. בראשית פרק ג, א-כד

(א) והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלהים ויאמר אל האשה אף כי אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן: (ב) ותאמר האשה אל הנחש מפרי עץ הגן נאכל: (ג) ומפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמתו: (ד) ויאמר הנחש אל האשה לא מות תמתו: (ה) כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע: (ו) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאנה הוא לעינים ונחמד העץ להשפיל ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה עמה ויאכל: (ז) ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירמם הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת: (ח) וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן לרוח היום ויתחבא האדם ואשתו מפני ה' אלהים בתוך עץ הגן: (ט) ויקרא ה' אלהים אל האדם ויאמר לו איפה: (י) ויאמר את קלף שמעתי בגן ואירא כי עירם אנכי ואחבא: (יא) ויאמר מי הגיד לך כי עירם אתה המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת: (יב) ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל: ... (יז) ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ותאכל מן העץ אשר צויתך לאמר לא תאכל ממנו ארוהה האדמה בעבורך בעצבון תאכלנה כל ימי חייך: (יח) וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה: (יט) בועת אפיקך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב: ... (כא) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם: פ (כב) ויאמר ה' אלהים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם: (כג) וישלחחו ה' אלהים מגן עדן לעבד את האדמה אשר לקח משם: (כד) ויגרש את האדם וישכן מקדם לגן עדן את הפרבים ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים: ס

8. ספר שפת אמת - דברים - פרשת תבא - שנת [תרל"ט]

בקיצור. עיקר חביבות מצות ביכורים הראשונים שהביאו בניי בכניסתם לארץ כמ"ש כבר טעם סמיכות הפרשה אחר מחיות עמלק שהוא ראשית גוים שהפריד עצמו משורש

החיים. ובניי מיד שנכנסו לארץ ישראל נחלתם. הביאו ביכורים להתדבק בשורש העליון. ואחר מחיות עמלק יכולין להביא אלה הביכורים כראוי. ובכל שנה ע"י מצות הביכורים נתעורר כח ביכורים הראשונים כנ"ל. וז"ש במד' שראה שביכורים עתידין לפסוק תיקן סדר תפלה היינו להתעורר כח הראשית הנ"ל. ובכל יום מתחדש זה הכח כמ"ש מחדש בטובו בכל יום מ"ב. וזה ההתחדשות הוא לבניי כמ"ש החודש הזה לכם. ובכל שינוי זמנים ערב בוקר צהרים צריכין להתדבק בשורש כמ"ש לשקוד על דלתותי יום יום מכלל שיש בכל יום פתיחות דלתות לבניי. וגם אחר שזוכין לגמור המצוה צריכין להתדבק בשורש. וזה הוידוי לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי כו'. כי אין הכוונה שיתפאר איש ישראל בעשיות מצות הבורא ית' רק לתת הודאה ושבח על שזכה לגמור כל מצות המעשרות כתיקונם. כשמחזיר הראשית והסוף אליו ית' מתברך:

9. ספר מגן אברהם (טריסק) - פרשת במדבר רב אברהם בן מרדכי טברסקי

וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבעותיכם וגוי' (במדבר כח, כו). פירש"י חג השבועות קרוי בכורי קציר חטים על שם שתי הלחם שהם ראשונים למנחת חטים הבאה מן החדש, הענין הוא כי הבאת שתי הלחם בחג השבועות היא תיקון על חטא של אדם הראשון בעץ הדעת שאיתא (סנהדרין ע ע"ב) עץ שאכל אדם הראשון חטה היתה, וחג השבועות נקרא בשם בכורים כי בו היא קבלת התורה, שדרשו רז"ל (ב"ר א, א) בראשית בשביל התורה שנקראת (משלי ח, ב) ראשית דרכו, ודרשו גם כן (שם א, ד) בשביל מצות בכורים שנקראו ראשית כמו שכתוב (דברים כו, ב) ולקחת מראשית כל פרי האדמה, ואיתא בגמ' (מנחות פד ע"ב) מראשית ולא כל ראשית, והענין הוא דנודע שאדם הראשון בחטאו גרם תערובות טוב ורע בכל הדברים שבעולם שהיא הקליפה שסביב להפרי, והקליפה קדמה לפרי בסוד הכתוב (תהלים יב, ט) סביב רשעים יתהלכון, וזה היא עיקר עבודת האדם להפריש הרע מן הטוב, הן בהרחקת התאוות הגשמיות והמדות רעות, והן אפילו כשעוסק בתורה צריך להפריש הרע שלא יהיה עסק לימודו לשם איזה פניה וגדלות ח"ו רק שיהיה לימודו בלתי לה' לבדו, ועבור זה נקראים תלמידי חכמים בשם מחצדי חקלא (עיין זוה"ק ח"א רטז). על שם שקוצרים ומשברים הקליפה המסבב להקדושה ומדביקים עצמם רק בהטוב בלבד:

וזה סוד עץ שאכל אדם הראשון חטה היתה, היינו שעירב טוב ורע יחד ולא הפריש המוץ ותבן כמו שטוחנים החטה ומסירים ממנה הסובין והמורסנן עד שנשארת סולת נקי, והוא עירב טוב ורע יחד כמרומז ב'חטה', כי אותיות ח"ט מורה על המוץ והתבן ואות ה' מורה לה' מוצאות שבפה שבסוד ה' אחרונה שבשם מדת המלכות, סוד כ"ב אותיות התורה שמרומז ב'חטה' שבגימ' כ"ב כמו שאיתא בזוה"ק (עיין ח"ג קפח ע"ב), כי חטה היא לשון חטא וכשמדגישים הט' של חטה היא רומז ללשון מחיתה שנשברה הסט"א ונפרשה ממנה, והיינו כי 'חטה' בגימ' כ"ב אותיות התורה שצריך האדם לבררם שיהיו נקיים מכל שום פניה ומחשבות זרות, וידגיש הט' שמרמז להטוב שיהיה בלי שום תערובות רע כלל:

10. ספר תולדות יצחק - פרשת כי תבוא ר' יצחק מנעשכיו

ולקחת מראשית כי פרי האדמה (שם ב). ורש"י ז"ל מביא מאמר חז"ל (בכורים פ"ג מ"א) רואה תאנה שבכרה כורך עליה גמי לסימן, ואומר הרי זו בכורים. ולהבין ענין התאנה וענין הגמי, כי ענין הבכורים היה לתקן חטא עץ הדעת, ואמרו רז"ל (סנהדרין ע ע"ב) שתאנה היתה, ולכן כתיב (בראשית ג ז) ויתפרו עלה תאנה. והנה המחשבה נקראת בכורים, על שם שהיא בכור למעשה, כי היא במחשבה תחלה. וידוע שעל ידי חטא עץ הדעת, היה פגם במחשבה הקדומה, שהיתה כדי שיקיימו ישראל את התורה. ולכן אמרו רז"ל רואה תאנה שבכרה, פירוש כשרואה התאנה יזכור שהיה הפגם במחשבה הקדומה

היינו התורה, וזהו שבכרה. וצריך כל האדם לתקן חטא עץ הדעת, ולכן כורך עליה גמ"י גימטריא ג"ן סדרי אורייתא. גם גמי אותיות ג"ם י', דידוע שיו"ד רומז לחכמה עליונה דמינה נפקת אורייתא כנודע (זח"ב סב.), שחטאו של נחש הקדמוני היה להטיל פגם בזה. וצריך האדם לתקן אותו הפגם כדי שתהיה מחשבה הקדומה על מכונה. ולזה הוא אומר הרי זה בכורים, שזהו הרמז על המחשבה כנזכר לעיל:

11. אלשיך שמות פרק כג:יח

ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו (יט):
ושמא תאמר הנה מכל זה שצויתני ללכת שלשה פעמים בשנה לירושלים החרשתי כנגד הטוב הנזכר, אך למה הרגזתני להעלות שוה כסף בכורים בסל על כתפי עד ירושלים, כי תראה חרדה גדולה על דבר קל. לזה אמר אל תתמה על החפץ אשר הטרחתוך במצות בכורים, ראה תועלתך כי במעט כבוד זה שתורה שאינך כפוי טובה אני מטיב לך, שבזכות זה לא תבשל גדי הוא גרעיני תבואה עודנו בחלב אמו. שהוא כמו שאמרו ז"ל עודנה התבואה בחלב טרם יהיה כרמל שאני משמרו שלא יבשל בחלב עד שלא יתמלא וישתלם, שהיא מכת שרב:

12. רש"י בראשית פרק ג פסוק יב

אשר נתת עמדי - כאן כפר בטובה:

13. רש"י דברים פרק כו פסוק ג

ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה: הגדתי היום - פעם אחת בשנה ולא שתי פעמים: